

Keskkonnaministri määruse
„Põlluraamatusse kantavate andmete loetelu ja põlluraamatu pidamise kord“ eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse veeseaduse § 155 lõike 5 alusel. Määruse eelnõu koostamise aluseks on uus volitusnorm, mis on sätestatud 30.01.2019 vastu võetud veeseaduses (RT I, 22.02.2019, 1).

Eelnõu koostamisel on lähtutud kehtiva veeseaduse § 26¹ lõigetest 8–13. Eelnõukohase määruse tekst kordab osaliselt veeseaduse teksti, tehtud on ka mõned sisulised muudatused. Seletuskirjas esitatakse selgitused muudetud paragrahvide kohta.

Määruse eelnõu on ette valmistanud Keskkonnaministeeriumi veesakonna nõunik Ann Riisenberg (tel 626 2828, ann.riisenberg@envir.ee). Eelnõu keeleteimetaja oli Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Aili Sandre (tel 626 2953, aili.sandre@envir.ee). Määruse eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna nõunik Elina Lehestik (tel 626 2904, elina.lehestik@envir.ee).

2. Eelnõu sisu

Eelnõukohane määrus koosneb viiest paragrahvist. Eelnõukohase määrusega sätestatakse põlluraamatusse kantavate andmete loetelu ja põlluraamatu pidamise kord.

Paragrahvi 3 lõikes 1 loetletakse andmed, mida põllumajandusega tegelev isik peab põlluraamatusse kandma. Võrreldes praegu kehtiva veeseaduse § 26¹ lõike 8 kohase põlluraamatus esitavate andmete loeteluga on eelnõus muudetud osade esitatavate andmete sõnastust, millega kaasnevad ka sisulised muutused.

Sisulise muudatusena tuleb varasema põllumassiivide loetelu, sealhulgas nõutud mõõtkavas esitatud kaart või muu sobiv kaardimaterjal, esitada edaspidi põllu ja rohumaa põhjal. Rohumaana käsitab veeseadus kultuur- ja looduslikku rohumaad. Kuna põlluraamatusse tuleb andmed kanda iga põllu kohta, peab ka kaardimaterjali esitama iga põllu ja rohumaa kohta. Põllumassiivi põhjal lähenemine ei pruugi anda täpset ülevaadet põllu suuruse ja selle paiknemise kohta põllumassiivi kaardil, kuna ühel põllumassiivil võib paikneda mitu põldu.

Lisaks varasemale nõudele kanda põlluraamatusse põllul kasvatatav taimekultuur, taimeliik või muu põllumajandusmaa kasutamise viis tuleb esitada ka põllul kasvatatav taimesort. Põlluraamatu pidamisel on oluline säilitada teave selle kohta, mida konkreetsel põllul on tehtud.

Veekaitse tagamise meetmeks on muu hulgas ka minimaalne taimekaitse, mistõttu rakendatakse integreeritud taimekaitse põhimõtetest lähtuvalt enne taimekaitseteid taimekahjustajate leviku ennetamise abinõusid. Üheks selliseks on kasutada kasvatatava taimeliigi puhul enamlevinud taimekahjustaja suhtes vastupanuvõimelist sorti ning sertifitseeritud seemet või paljundusmaterjali. Muudatus on vajalik, et parandada võimalust põlluraamatu põhjal hinnata, kas taimekaitsevahendite kasutamisel rakendatakse säästvaid praktikaid. Sama eesmärki täidab juba varasem nõue kanda põlluraamatusse taimekaitsevahendite kasutamise arvestus taimekaitseseaduse § 78 lõike 6 kohaselt.

Kehtiva nõude kohaselt tuleb põlluraamatusse kanda tehtud tööd ja nende kuupäev. Selleks, et tehtud tööde nimekiri ei muutuks ebahütlaseks (ebastandardseks), sätestatakse kohustuslik minimaalne loetelu tegevustest, mida üldjuhul põllutöödel tehakse. Nimekiri ei piira põllupidaja õigust kirjeldada põlluraamatus täiendavaid tegevusi ning neid võib lisada

kehtestatava määruse alusel. Eesmärk on avada detailsemalt, millist tööd konkreetsel ajavahemikul tehti. See võimaldab hiljem põllupidajal või selle müügi korral põllu ostjal analüüsida ning vältida ebaotstarbekaid otsuseid, mis ei ole seni tulemust andnud.

Põlluraamatus tuleb edaspidi säilitada andmeid külvamise, istutamise, väetamise (sealhulgas sõnnikulaotamise ja lupjamise), taimekaitsetööde ja koristamine kohta, samuti tehtud tööde algus- ja lõpukuupäevad. Kirjeldatud tegevused on loogiline areng alates taime külvamisest kuni selle koristamiseni. Vahepealsed etapid, näiteks väetamine või taimekaitsetööd, annavad hilisemal perioodil võimaluse hinnata, kas need tööd mõjutasid saagikust või mitte või millisel määral. Põlluraamatu pidamine muutub nende tegevuste kirjeldamise kaudu oluliselt väärtuslikumaks nii põllupidajale kui ka tulevikus riigile põllupidajatele soovitude andmiseks (nt väetussoovitus).

Lisaks tuleb põlluraamatusse kanda andmed selle maa-ala pindala kohta, kus töö tehti, kui see ei lange kokku põllu või rohumaa pindalaga. Muudatus on vajalik, et võimaldada põllutööde täpsemat arvestust olukorras, kus põllutööd ei ole võimalik kogu põllul teha või ei ole see otstarbekas. Väetise kasutamise korral tuleb lisaks kehtivale nõudele esitada sõnnikuga antud omastatava lämmastiku sisaldus.

Lupjamise korral, mida kehtiva veeseaduse mõistes ei loeta väetamiseks, tuleb esitada lubiväetise nimetus ja kogus. Väetiseaadus alusel on lubiväetise kasutamise eesmärk mulla happesuse vähendamine.

Sõnnikuauna paiknemine tuleb eelnõukohase regulatsiooni järgi põllumassiivi kaardi asemel märkida põlluraamatu põllu või rohumaa piisava täpsusastmega digitaalsel kaardil või digitaalse kaardi puudumise korral katastrikaardil või muul sobival kaardimaterjalil.

Loomade karjatamise korral tuleb märkida andmed karjatamisperioodi, karjatatud loomade liigi ja arvu, rohumaa asukoha ning karjatatava ala pindala kohta. Lisada tuleb ka pärast loomade karjatamist maale jäävas sõnnikus sisalduva lämmastiku kogus.

Andmete loetellu on täiendava punktina lisatud nõue esitada mullaproovi analüüsi andmed, kui põllul kasutatakse veeseaduse § 161 lõike 9 erisust. Selleks, et tõendada mulla suurt või väga suurt fosforitarvet, tuleks konkreetse põllu mullaanalüüsi andmed – proovivõtu aasta, mulla süsinikusisaldus, happesus ja fosforisisaldus – lisada põlluraamatusse.

Kuivõrd uue veeseaduse § 161 lõike 11 alusel kehtestatava määruse lisas 1 on väetiste normid seotud kasvatatava kultuuri planeeritud saagiga, tuleb põlluraamatusse kanda ka andmed planeeritud saagikuse kohta. Planeeritud saagi andmed on vajalikud väetise normide järgimise järelevalveks.

Paragrahvi 3 lõikesse 4 on lisatud uus nõue – märkida põlluraamatusse maaparandushoiutööd. Maaparandushoiutööd aitavad säilitada ja suurendada põllumajandusmaa mullaviljakust ja selle töö tulemusena väheneb ikalduse tõenäosus. Korralikult toimiva drenaažisüsteemi abil filtreerub taimetoitainerikas vesi põllukultuuridele kättesaadavasse mullakihti ning selle tulemusena väheneb taimetoitainete pindmine ärakanne veekogusse ja suureneb taimetoitainete kasutamise efektiivsus. Maaparandushoiutööde tegemise tulemusel paraneb põllumajandusmaade viljelusväärtus, taimede toitainete omastamisvõime ja mulla puhverdusvõime.

Kuna Eestis on kuivendatud põllumajandusmaid palju ja nende liigniiskena harimisel suureneb lisaks ka mulla tihenemise risk, on vaja, et tööd, mis aitavad kaasa põllumajandusliku tegevuse

edendamisele, pannakse järjepidevalt kirja ka põlluraamatusse. Oluline on rakendada liigniiskust vähendavaid meetmeid senisest suuremal määral ning kajastada nende tööde tegemist põlluraamatus. Kuna (aastatel 2014–2018) maaparandusseirega hõlmatud maaparandusrajatiste analüüsi tulemustest järeldub maaparandushoiutööde tegemise nõrk tase – settega ummistunud drenaažikaevud ja drenisuurmed, puuduvad kaevukaaned –, tuleks keskendada just nende rajatiste hooldamisele ja uuendamisele. Seni pidi isik esitama andmed vaid teatud maaparandushoiutööde kohta, mis puudutasid kultuurtehnilisi (puittaimede eemaldamine, kivide koristamine jms) ja agromelioratiivseid töid (happelise mulla lupjamine, pinnase sügavkõbestamine, künnialuse pinnaskihi kõbestamine). Eelnõukohases määruses sätestatakse, et isik kajastab põlluraamatus andmeid ka drenaažisüsteemi (suudme ja drenaažikaev) hooldamise ja uuendamise ning poldri hooldamise ja uuendamise kohta. Samuti kannab ta põlluraamatusse need hooldustööd (niitmine, puittaimede eemaldamine), mille ta teeb drenaažisüsteemi maa-alal, et vältida seal puittaimede kasvu. Isik, kellel on kohustus põlluraamatut täita, saab seda teha iseseisvalt tema kasutuses oleva kuivendatud põllumajandusmaa kohta.

Põlluraamatus kajastatakse vaid neid andmeid, mida teeb isik ise või tehakse tema tellimusel. Põlluraamatus tuleb andmed esitada drenaažisüsteemi ja poldriehitise hooldamise ja uuendamise tööde liikide kaupa koos ühikuga. Drenaažisüsteemi hooldamise ja drenaaži läbipesu tööde ühikuks on üldjuhul hektar. Drenaažisuurme ja drenaažikaevu hooldamise ja uuendamise ühikuks on tükk. Isik peab kajastama nimetatud tööde tegemise andmed ka kaardimaterjalil, millelt selgub tööde tegemise asukoht. Nõutavad andmed näidatakse põllumassiivi või põllu kohta, kuidas isik mõistlikuks peab. Drenaažisüsteemi ja poldri hooldamise ja uuendamise töid ei pea tegema täies ulatuses ja igal aastal, vaid tuleb teha vajaduse kohaselt, kuid tööde tegemisel peab järgima maaeluministri määrusega kehtestatud maaparandushoiutööde nõudeid.

Täiendav säte aitab parandada põllumajandusmaa kasutaja teadlikkust maaparandustööde vajalikkusest ning koondada põllumajandusmaal tehtud tööde andmed. See annab täiendavat teavet ka Põllumajandusametile maaparandushoiutööde tegemise kontrollimiseks. Samuti aitab nõude järgimine vähendada vaidlusi eri isikute vahel, kui tekivad arusaamatused, kas maaparandushoiutööd on nõuetekohaselt tehtud. Lisaks võib isik kajastada sama paragrahvi punktis 3 (isik võib põlluraamatusse kanda muud asjakohased põllumajandusliku tegevusega seotud andmed) nõutud andmeid muude maaparandushoiutööde tegemise kohta, kui ta peab seda vajalikuks. Näiteks esitab andmed eesvooludel ja kuivenduskraavidel tehtavate maaparandushoiutööde kohta.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu õigus põllumajanduse veekaitse valdkonnas on üle võetud veeseadusega. Eelnõukohane määrus täpsustab seaduse rakendamise tehnilisi üksikasju ega ole otseselt seotud Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisega.

4. Määruse mõju

Määruse kehtestamisega põlluraamatusse kantavate andmete loetelu aluseid sisuliselt ei muudeta. Uut oodatavat mõju põlluraamatusse kantavate andmete esitamisele ei kaasne.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevus, rakendamiseks vajalikud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too kaasa uusi tegevusi, täiendavaid kulusid ega tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 2019. aasta 1. oktoobril, samal ajal uue veeseadusega.

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu saadetakse koostöölastamiseks Maaeluministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eestimaa Talupidajate Keskliidule ja Eesti Lihaveisekasvatajate Seltsile eelnõude infosüsteemi EIS kaudu.